

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

LI. De femore

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

musculi, singulis digitis inserti bini ita proximi metacarpij ossibus producti. Deniq. pollex tribus flexitur musculis: primo supremus articulus à superiori parteradij deriuato; duobus alijs à pericarpio & pollici subiecto carpo deductis, tum articulus alter, tum infimus. Sed musculi quidem digitorum quatuor flexores rectis constant fibris, quod recta ad carpum flectant, qui verò pollicem flectunt, obliquis aut transuersis; quoniam ad priores illos digitos mouent, vt valida sit & firma manus apprehensio.

Extendunt autem priores quatuor digitos eorumque articulos musculi alij externi: qui tum ab exteriori brachij processu bini exorti pericarpio-colligati, simili prorsus, quo per internam flexores, modo per externam progredientes manum in secundum & tertium inferuntur articulum: tum à metacarpij ossibus alij, qui interioribus similes ad articulum primum exterius pertinent. Pollicem verò alij à cubito ad illius item articulos deducti.

Est & tertius digitorum motus, quo aut adducuntur aut abducuntur. Is est exiguorum illorum musculorum, quos primis quatuor digitorum articulis infigi diximus. Bini enim simul contracti flectunt aut extendunt: ac si alter contrahatur laxato altero, aut vnus flexor & alter extensor illi proximus contrahantur, laxatis duobus ceteris, adducitur digitus vel abducitur. Et pollicis adfunt adductores musculi à metacarpij ossibus producti, alij. ex aduersa parte abductores. Hæc est obscura satis & multitudine musculorum implicata totius manus descriptio quam breuissime fieri potuit comprehensa. Iam de pede dicendum est.

DE SACRO ET AD
iunctis ossibus.

CAPVT L.

M Anum in quatuor partes diuisimus, scapulam, brachium, cubitum, & extremam manum. Nam etsi scapula manus propriè pars non videatur esse, ad manum tamen pertinet: tum quod illius principium sit: tum quod cum non ad thoracem, sed ad artus pertineat, non nisi ad manum pertinere potest: quippè artus omnes manu pedèque comprehenduntur. At pedem manui respondere parèntque esse oportet, & in quadrupedibus bestijs eundem prorsus habent vsum. Pedem igitur quadupartitè item diuidamus, in ischium, femur, tibiæ, & extremum summumque pedem. Hic extremæ respondet manui, tibiæ cubito, femur brachio, ischium scapula: siquidem vt brachium scapulae, sic ischio femur articulatur. Os ischium sacro ossi validissime implantatum est; nec intelligi potest quomodo habeat, quin totius sacri ossis intelligatur structura.

O sacri cur dictum. Sacrum os appellatum est; vel quod maximum sit & ab amplitudine *maro* dictum, id est, latum & amplum os: vel quod veluti basis & fundamentum existat aliorum omnium. Huic namque tum spina tota, tum femora & crura innituntur. Pluribus sanè ossibus constat, sed quæ procedente ætate coalescant in vnum, coalitus tenui vix vestigio

A relicto. Quinque aut sex in puerulis separantur; quæ vertebrarum spinæ similitudinem quandam referunt: & quò magis descendunt, eò angustantur magis, sùm ipsa, tum eorum processus, qui in superioribus ossibus magnopere producantur.

B Continet & sacrum os spindem medullam, indeque quinque aut sex neruorum paria procedunt. Sed infimæ illius parti succedit os nullæ iam medullæ peruium; quod à Coccygis seu Cuculi auis rostri similitudine nomen habuit tribusque aut interdum quatuor officulis constat, quæ minora sensim sunt & in acutum tandem desinunt; rostri figura, quæ introsum incuruatur. *Oppositior* etiam vocant, quod auium caudæ & mobilitus eius officulis simile sit. Nam in fœminarum partu & in magna ani apertione conuiet, & cedens ampliorem facit locum. Neque enim credendum est pubis ossa seungi aperitque parientibus: sed tantum coccygis os cedit; & amplior omnino fœminis, quam maribus, locus: quod tum breuiore linea pubis ossa iungantur & tenuata magis & quasi sinuata distent magis: tum coxendicum infimæ partes magis distent. Ita fœminarum partui sagax & prouida natura prospexit.

C Superiori igitur sacri ossis regioni, illius inquam procelibus, os illud vtrinque infigitur implantaturque firmissimè (in pueris triplici distinctum linea) quod superiori ac posteriori parte ilium os vocatur; cui appendix summa adnascitur, spina vocata: inferiori & anteriori, qua circa pubem ex vitro que coeunt latere, pubis os appellatur: ad demum media ischium, coxendicis os, quod ibi coxa coxindixit articuletur. Porro hoc os ita vtrinque infigitur, vt simul cù osse sacro veluti peluim efformet, qua intestina, vesica, & fœminæ vterus egregiè continentur. Propterea fœminis ampliora sunt altiùsque educta hæc ossa, vt & fetus tutiori loco gestaretur, & facilius fœminæ gestatio fieret. Externa aut huius ossis regione amplius, rotundus, & profundus continetur sinus excipiendo femoris capiti paratus. Is cartilagine obductus læuis omnino est & lubricus, vt facilis sit tibiz motus, neque assiduo motu atteratur: atque ex media ipsius sede fortissimum producitur vinculum, quod summo femoris capiti infixum firmissimè alligat femur.

D Vniuersum hoc os aut ossium potiùs compago sanè ad truncum pertinet, non ad artus. Non enim mo uetur, sed immota femoris ac pedis totius motum sustinet: hocque à mobili scapula non parùm differt, fuit tamen hoc commemoranda loco, tum quod pedi hoc ipsum sit, quod manui scapula: tum quod sine illa femoris articulatio & motus nec intelligitur nec constat.

DE FEMORE.

CAPVT LI.

F Emur brachio prorsus respondet & est simile: vnicum os longissimum omnium in homine, in auiibus contrà & ferè quadrupedibus tibiæ longior femore. Caput superius, quod ischij, profundo sinu excipitur, vinculoque alligatur, læui obductum cartilagine apophysis quædam est & appendix, quæ in tenriori præ-

riori præsertim ætate haud magno labore separatur. Ad sunt & aliæ apophyses seu appendices duæ minores velut ex ceruice educatæ vna externa, quæ magnus *ῥοτῶν* magnus rotator dicitur: altera interna, minor trochanter seu rotator: *ῥοτῶν* quod est rotare, voluere, & currere. Musculorum plurimum ortui & insertioni parati sunt. Femoris autem longitudo reliqua rotunda est, at minus exquisitè, ob musculorum exortum & insertionem. Est autem minus exquisitè recta, sed anteriori parte nonnihil curva & posteriori curva, tum propter eandem causam, tum ob sessionis commoditatem. Est enim homo sessile animal. Denique inferiori parte paulò crassior, quàm superiori: tum quòd minus esset carnosa periculifque magis exposita: tum propter diuersam articulationem. Cum ischio quippè vnico capite, cum tibia duplici articulatur: crassiorèmq; oportuit eam partem esse, quæ duo efformatura esset capita & vnum sinum. Propterea superior caput in omnem partem mouetur, flectitur, extenditur, in latera & orbem ducitur: quoniam vnico sinu vinculo ceruici infixio suspensum continetur: inferiori flectitur solum & extenditur: duplex namque caput motum ad latus aut in orbem non permittit. Sinus verò, qui inter hæc duo capita continetur, inæqualis est. Anteriori parte minus profundus, sed magis patulus est, excipiendo scutiformi ossi præparatus: posteriori autem multo magis profunda medium tibiam processum excipit; præualidòque duplici vinculo duo hæc colligantur ossa. In posteriora enim fit homini tibiam flexio, quòd sessile animal sit: contra in bestijs, quæ toto in terram procumbunt corpore. Diuersitas hæc in inferiori femoris & tibiam articulatione spectatur. Altera in superiori cum ischio. Nam quoniam erecta homo futurus erat corporis figura, quæ cælum intueretur; inferiori prorsus ischio, parti femora illi infinguntur, bestijs terram spectaturis apponuntur ad latera. Ita hominis aliæ, alia bestiarum rationem corpora sustentantur.

Femoris ad ischiū & ad tibiam articulatione.

Homini & bestiæ vñ differētia.

Femur mouentes musculi.

Sed iam quemadmodum femur mouetur significandum est. Flectitur, extenditur, adducitur ad alterum femur, abducitur ab eo & circum agitur. Flectunt tres musculi: primus ex supremis lumborum vertebra ad paruam trochantera recta descendit: cui cum incumbant renes, sit vt calculosis in femore sentiatur stupor. Alter ex interiori ossis ilium sede ad eundem processum ducitur. Tertius ex pubis ossis medio ferè interiori femoris infixus lateri modicè flectit: potiusque introsum trahit atque ad alterum femur adducit.

Extendunt autem hi. Primus maximus ex tota posteriori ossis ilium costa, ossis sacro & coccyge prodiens, sub magno trochantere desinit. Alter ab anteriori superiori que ilium costa ortus ad altiore processum eiusdem partem progreditur. Tertius ex eodem ilium ossis demissus paulò nactus principium eiusdem trochanteris apici heret. Tres hi musculi carnosissimi sunt, naturamque totam efformant. Primus omnium maximus, alter medius, tertius tanto minor secundo, quanto secundus primo.

Adducunt introsum, suæ tres dixeris, siue tricipitem vnum; non morabor. Tres enim exortus sunt, qui si vnum facient musculum, omnium est totius corporis crassissimus. Oritur ab ossium pu-

bis commissura extremoque coxendice atque sub trochantere paruo mediòque ferè femore, ac tandem in extremum ipsius caput inseritur. Tum vero ille ipse, quem inter flexores tertium cõmemorauimus.

Abducunt vero foras transuersi minores tres; quorum vnus ex inferioribus ossis sacri, ossibus, alter ex exteriori, tertius ab inferiori parte foraminis ossis pubis ad trochantera magnum extenduntur. At postremum hunc aut tripartitum quasi fuisse dicendum est, aut supernè & infernè duobus alijs adaptatum musculis, qui & illum tuto deducant & mouendi robur augeant.

DE TIBIA.

CAPVT LII.

Tibiam cubito respondere iam diximus. Respondet autem tum compositione, tum operatione & vsu. Etenim tibia quoque duplici constat osse, interiori & exteriori; quæ in extremis articulantur, in medio dehiscunt; vt & cubitus & radius. Sed interiorius maius est, & nomen totius retinet, exteriorius minus & tenuius, fibulâque vocatur. Pars anterior excarnis creta, posterior tota carnea nominatur sura: *ῥοτῶν* quasi tibiam (tibia enim *ῥοτῶν*) ventrem Græci nuncupant. Ceterum & tibia & fibula minus exquisitè rotunda sunt, triangulares potius: lineaque quæ in anteriori parte tactu, sentitur, spina dicitur. Intus caua sunt: tum vt minus grauent gestatūque & motu faciliores sint: tum vt medullam nutritioni contineant. Vtraque vero extremitas apophylli seu appendice terminatur, quemadmodum, & de femore dictum est.

Tibia ad suram articulatione.

Sed superior, quæ cum femore articulatur, perquam magna est & lata; vt crassiorè femoris extremitatem duplexque illius caput excipiat. Propterea duplici cauat peramplo sinu, interiecto capite processuè distincto: & vtroque, vt & femoris capita, obducto cartilagine, quæ facilem & expeditum articuli motum faciat. Itaque crassior euadit superior, quàm inferior tibiam pars; femoris contra inferior crassior, quàm superior. Duplexque femoris caput duplici hoc tibiam sinu excipitur, & interiectus tibiam processus femoris sinum inter duo cauatum capita pulchrè subit, vinculoque ex summo hoc processu in femoris sinum immisso firmissimè duo hæc colligantur ossa. Adstant & cartilagine in articuli præsertim ambitu, quæ non contemnendam præstant operam.

Tibia ad femur articulatione.

Hæc est tibiam ac femoris articulatione: quæ quoniam laxior esse debuit, vt & facilis esset & perfecta tibiam flexio tanto perè incessui & cursui necessaria, munita exteriorius est (interius enim non permittebat flexio) rotundo osse veluti scuto, quod articulationi adhæret. Molam aliqui, patellam alij & rotulam nominant, vulgus genu. Firmat namque laxiorem articulum, vt ad rectum angulum tibia flectatur, neque antrosum procumbat femur.

Mola seu patella.

Firmior etiam fuit articulus, dum fibula non vsque ad summum ascendit femur, vt duo femori articulentur ossa: sed prægrandi vnico & robusto